

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:2799

av **Anders Österberg m.fl. (S)**

Rätt till ombud för barn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att verka för att barn som är inblandade i en vårdnadstvist får rätt till ett målsägandebiträde som vid olika typer av domstolsförhandlingar och förberedelser därtill tillvaratar barnets intressen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I majoriteten av alla skilsmässor där barn är inblandade försöker föräldrarna verkligen tillgodose sina barns intressen, men de flesta av oss har någon gång kommit i kontakt med fall där föräldrarna istället använder barnet som ett vapen mot varandra och alldeles bortser från dess intresse och välbefinnande. Det är här olika sociala och rättsliga myndigheter ska träda in för att bevaka barnets intressen men alltför ofta faller detta. En studie från Lunds universitet 2015 visar att barn vars föräldrar hamnar i vårdnadstvist mår dåligt och att det framför allt gäller barn i skolåldern.

Alla myndigheter är ense om att barnets bästa ska stå i centrum för deras verksamheter, men det är mycket tydligt att det inte alltid fungerar så, något som exempelvis Rädda Barnen också uppmärksammat i sitt arbete det senaste året. Det finns helt enkelt för många andra viljor, både föräldrarnas och olika myndigheters och enskilda tjänstemäns, som gör att den person som borde vara viktigast istället kommer bort i hanteringen.

Om en vårdnadstvist går så långt som till domstol har båda föräldrarna rätt till varsin advokat som, från förberedande samtal till huvudförhandling, för deras talan och utnyttjar lagens alla medel för att rättens utslag ska bli till just deras klients fördel. Den person tvisten handlar om, nämligen barnet, får däremot inget rättsligt stöd. Det står visserligen i familjebalken 6 kap. 19 § fjärde stycket att den som verkställer utredningen ska försöka klarlägga barnets inställning och redovisa den för rätten, men denna utredning görs av en socialtjänsteman som, eftersom föräldrarna oftast har lättare att tala för sin sak än barnet, lätt tappat bort barnets välbefinnande.

Dessutom har en socialtjänsteman inte den nödvändiga juridiska kompetens som krävs för att vara till nytta i en domstol. Barnets målsman kan också i enlighet med socialtjänstlagen 3 kap. 6 b § hindra att socialtjänsten utser en kontaktperson åt barnet. En målsman som av någon anledning anser det vara till sin fördel att hindra ett barn från att höras i rätten, kan i enlighet med familjebalken 6 kap. 19 § sjätte stycket, enkelt göra detta genom att säga att barnet är för känsligt och skulle ta skada av att vittna. På så vis blir barnets vilja aldrig hörd i domstolen och denna måste fatta sitt beslut, som ju får konsekvenser för hela barnets fortsatta liv, baserat på hörsägen och andrahandsuppgifter om hur barnet mår och vad det tycker.

Detta är helt i strid med barnkonventionens § 12 punkt 1 och 2, vilka lyder: 1) Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad, och 2) För detta ändamål ska barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barnet.

Eftersom barnets intressen inte nödvändigtvis är desamma som endera föräldrarnas menar vi att alla barn vars föräldrar hamnat i en vårdnadstvist bör få ett målsägandebiträde som kan bevaka barnets intresse vid en rättslig förhandling, på samma sätt som automatiskt sker när en minderårig person utsatts för brott.

För att alltså tillerkänna barn inblandade i vårdnadstvister större rättsligt skydd och dessutom uppfylla barnkonventionen, som kommer att bli lag.

Anders Österberg (S)

Börje Vestlund (S)

Emanuel Öz (S)

Carin Jämtin (S)

Teres Lindberg (S)